

Stručni rad

ŠKOLA U PRIRODI, ZAŠTO?

Donata Tomažič, profesorica tjelesnog odgoja

OŠ Antona Aškercu Velenje

Sažetak

Škola u prirodi vrlo je važna u odrastanju adolescenata. U društvu vršnjaka razvijaju različite emocije, samostalnost i stječu mnoga znanja. Današnjim načinom života, posebice u gradovima, djeca na taj način imaju priliku svakodnevno se kretati u prirodi i na igralištima. To ih također odvlači od moderne tehnologije. Važnu ulogu u tome imaju učitelji koji pravilnim pristupima, odgovarajućim metodama rada, poticajima i korelacijama povezuju znanja iz različitih područja. U našoj školi u prirodi naglasak je bio na učenju skijanja. Kroz igru, oponašanje odraslih i rad u skupini, djeca brzo stječu nova motorička iskustva i znanja. Pritom su sretni, opušteni, a svojom pozitivnom unutarnjom motivacijom, spontanošću i željom za novim saznanjima nevjerojatno napreduju. U školi u prirodi međupredmetno smo povezali sport (kondicijska priprema u školi, tehnička priprema skija, sigurnost na skijaškoj stazi) sa slovenskim jezikom (ispravno imenovanje skijaških pojmova, upoznavanje FIS pravila). Uzorak našeg istraživanja obuhvatio je 58 djece iz 6. A, B, C odjela. Djeca su kroz anketu izrazila svoje mišljenje o sadržajima koji se nude u školi u prirodi. Utvrdili smo da djeca najviše žele skijanje i bowling.

Ključne riječi: samostalnost, znanje, emocije.

1. Uvod

Budući da su pokret i igra dječja potreba koja čuva djetetovu dušu i osigurava pravilan razvoj, važna je zadaća učitelja to omogućiti. U prirodi je takva provedba puno lakša i ugodnija. Ujedno potičemo ugodne osjećaje kod djeteta i tako pružamo lijepo iskustvo. Kroz igru na snježnom poligonu na ugodan i zabavan način „skijaško opismenjavamo“ djecu. Dodatnim ciljano usmjerenim aktivnostima nakon skijanja (društvene igre, bowling, društvene večeri, noćni izleti, astronomija) brinemo se za još raznovrsniji tjedan proveden među vršnjacima izvan školskog okruženja. Druženje i prilagođavanje okolini važan je element u ovakvom načinu poučavanja. Uz sve to vodimo računa i o korelacijskoj povezanosti i tako obogaćujemo nastavu slovenskog jezika i sporta. Ovi satovi time postaju zanimljiviji i privlačniji. U 6. razredu u okviru nastavnog predmeta Sport u listopadu krećemo s kondicijskim pripremama za skijanje. Djecu upoznajemo s primjerenim odabirom skija i štapova, ovisno o visini i težini djeteta. Naučimo deset FIS pravila koja vrijede na skijaškoj stazi. U nastavnom predmetu Slovenski jezik naučili su kako pravilno nazivati pojmove u skijanju (pizza, pomfrit, crveno svjetlo) i što to znači, te gramatički i formalno ispravno pisati pisma i razglednice. Kao sportski pedagog jako sam uključena u ove nastavne sadržaje. U proteklih 20 godina provođenja škola u prirodi ovakva je suradnja uvelike podigla razinu i kvalitetu sadržaja. Na kraju svake škole u prirodi provodimo anketu kako bismo utvrdili prikladnost i dopadljivost završenog sadržaja. To nas je usmjerilo i da iduće godine vodimo školu u prirodi. Također vršimo analizu napretka u skijaškim vještinama svakog djeteta te provodimo motivacijsko skijaško natjecanje zadnji dan.

2. Samostalnost

Riječ samostalnost spominje se u SSKJ (2014) kao: „stanje samostalnosti: mlada osoba želi samostalnost, učenici su pokazali veliku samostalnost u radu, samostalno razmišljanje, ponašanje“. Od malena pripremamo dijete da jednog dana ode od kuće u svijet. Naravno, osim slobode, treba mu i siguran zaklon doma i roditelja. Roditelji ga moraju pustiti da sam radi stvari koje može. Dijete tako s godinama stječe samostalnost. Također je važno da dijete kaže što misli, da si sam pomogne u nevolji te da prevlada i riješi prepreke koje mu stoje na putu [10]. Žgavc [10] navodi: „Istinski se osamostaliti može samo ono dijete koje smije i može učiniti što više stvari u skladu sa svojim psihofizičkim sposobnostima.“ Mi smo uzori djeci. Djeca nas neprestano promatraju, uče od nas, primjećuju sve što radimo i govorimo. Oni promatraju sve naše reakcije i naše ovladavanje emocijama [6]. Također možemo reći da je odgoj za samostalnost djece najbliži demokratskom načinu odgoja. U tome se vodi računa o potrebama roditelja i djece, pravima i dužnostima, a granice se postavljaju prema zrelosti djeteta. Djecu je važno više hvaliti nego kritizirati, odgajati ih s razumijevanjem, razgovarati s njima [1].

2.1. Znanje

Suvremeni život diktira učenje u raznim područjima, bilo da se radi o učenju sporta, raznim stručnim radovima na visokoj razini, borbi protiv onečišćenja okoliša... U prošlosti je život imao jasno definirane zadatke i stabilnija razdoblja. Danas to više nije slučaj, jer se brze promjene događaju u gotovo svim područjima života. Tako je teško govoriti o nekoj predvidljivosti i stabilnosti. Sve to za čovjeka znači nova i nova učenja. Pogotovo zbog novih tehnologija. Kao rezultat toga, pojedinac se neprestano mijenja, stvara nova znanja, razvija nove vještine, a time i nove vrijednosti, uvjerenja i navike. Stjecanjem znanja osoba se lakše prilagođava, mijenja i posljedično osobno raste [3].

U djetinjstvu u grupnim zadacima kretanja djeca na vrlo ugodan i raznolik način stječu nova znanja. Pritom razvijaju svoja znanja i vještine. U grupi djeca obično oponašaju jedni druge. Na taj način na ugodan način stječu nova znanja. U grupi nisu sami, pomažu jedni drugima, prilagođavaju se, opušteniji su i lakše stječu nova znanja [2].

2.2. Emocije

Emocije su procesi o kojima razmišljamo i doživljavamo ih na dnevnoj bazi. Pitamo se kako ih prepoznati, kako s njima postupati i nositi se s njima [5]. Osoba uvijek emocionalno reagira na određene događaje. Na taj način uspostavlja izravan odnos prema onome što se događa i odnos prema svom odazivu. Istodobno, osoba percipira i osjeća događaj. Emocije mogu biti slabe, srednje jake i vrlo jake. Ovisno o trajanju, mogu biti trenutne, prošle ili buduće. Također ih dijelimo na neugodne emocije: ljutnja, strah, zavist, tuga, krivnja; i ugodne emocije: ljubav, ponos, sreća, veselje [4]. Izražavanje emocija je dio neverbalne komunikacije koji je najvažniji. Naravno, osoba izražava svoje emocije na nesvjestan i svjestan način. To se izražava na našem licu, u našem ponašanju, govoru i gestama [9]. Sve aktivnosti zimi su ugodne prirode i svakodnevno korisne za djecu. Pritom su djeca sretna, radosna, kretanje po snijegu zavole na nenametljiv način. Radosti koje doživljavaju na snijegu, na svježem zraku, dočaravaju poseban svijet u kojem se zabavljaju. Čak i na vjetru i hladnoći, igra na snijegu ih privlači i rado sudjeluju [7].

3. Empirijski dio

Prije odlaska

Prije nego što smo za tjedan dana otišli na skijalište 3 Kralja na Mariborsko Pohorje, u listopadu smo počeli povezivati nastavu **sporta** s kondicijskim treninzima. To je uključivalo mnogo atletskog sadržaja. Vježbali smo, pojačavali i održavali vježbe izdržljivosti. Pritom smo razvili ustrajnost, što je iznimno važno. Motivacijom i odgovarajućim metodama postigli smo dobre rezultate. Nakon mjesec dana dodali smo vježbe snage za različite mišićne skupine. Fokus je bio na mišićima nogu. S ovom vrstom vježbanja nastavili smo do veljače. Učenike 6. razreda učili smo i o izboru ili kupnji skijaške opreme. Kolika bi trebala biti visina skija, veličina pancERICA, duljina štapa, prikladna kaciga. Također smo naučili 10 FIS pravila koja vrijede za sva skijališta. Djeca su sve to naučila s nevjerojatnim zanimanjem. Korelacija sa **slovenskim jezikom** odvijala se mjesec dana prije odlaska u školu u prirodi. Učenje pisanja pisma i razglednice odvijalo se prema prethodnim detaljnim pravopisnim pravilima. Također oblik i stil pisanja. Djeca su točno znala na koji će način i kakvim sadržajem usrećiti svoju obitelj slanjem pisma i razglednice. Učitelji znamo da osim znanja moramo „hraniti“ i djetetovu dušu. Za to imamo puno mogućnosti u školi u prirodi. Uz kretanje u prirodi, nova iskustva, opuštenu atmosferu, boravak s vršnjacima... djeca mogu doživjeti sreću, ponos, veselje... A kako su djeca 5 dana bez više ili manje brižnih roditelja, to je idealna prilika da se osamostale. Smatramo da u većini slučajeva uspijevaju u tome. Znanja i vještine koje stječu vrlo su bogata, raznolika i zanimljiva.

Odlazak

Počinjemo odlaskom iz škole. Ljubazni roditelji su stavili djeci u autobus teške i preteške kofere i skije. Nakon sat vremena ugodne vožnje stali smo ispred hotela na Pohorju u snježnoj mećavi. Uslijedila je prva lekcija o neovisnosti. Svako dijete moralo je odnijeti svoje stvari u hotelsko predvorje, a zatim uz stepenice do zadanih soba. Uz manje probleme, uspjeli su. Potom smo se okupili u blagovaonici gdje su dobili upute za odlazak do skijališta. Nakon uvodnog skijaškog testa uslijedio je ručak. Ovo je bila druga lekcija neovisnosti. Priprema pribora za jelo i nakon ručka pospremanje tanjura i brisanje stolova. Za neku djecu, „prilično izazovan“ zadatak. Pauza od pola sata je brzo prošla i mi smo se vratili na skijalište. Tamo smo u 5 grupa počeli s zagrijavanjem i stjecanjem skijaških vještina. Posjetio nas je i nadzornik skijališta i upozorio nas na 10 FIS pravila. Budući da smo ih prethodno učili u školi, on je bio zadovoljan dječjim znanjem i zaželio nam je ugodno i sigurno skijanje. Nakon 2 sata skijanja, u hotelu smo pripremili lekciju o praktičnoj pripremi skija (podmazivanje, piljenje, zalijevanje pukotina). Posebno su dečki sa zanimanjem promatrali i pitali za podmazivanje skija s obzirom na različite vremenske uvjete. Nakon večere uslijedio je treći sat samostalnosti. U četverokrevetnim sobama djeca su morala pripremiti sve za spavanje (presvući deku, jastuk, nategnuti plahtu). Uslijedilo je tuširanje, pospremanje kupaonice, sušenje mokre odjeće za idući dan i zasluženi san. Za dio djece koja su prvi put izašla iz zaštitnog kućnog okruženja bila je to prilično zahtjevna, emotivna večer i noć. Sa sobom su imali plišane igračke koje su im pomagale u večernjim nevoljama. Drugi dan škole u prirodi odvijao se prema unaprijed utvrđenom rasporedu, koji je pregledno ispisan u hodniku hotela. Tako su djeca imala detaljan pregled dnevnih događanja. Kako bi razvili samostalnost, uz već spomenuto, morali su svako jutro uređivati sobe. Ocjenjivali smo ih oblakom, munjom ili suncem i zbrajali ove znakove do posljednjeg dana. Skijanje se odvijalo tri sata ujutro i dva sata poslijepodne nakon ručka. Kako smo ove godine bili iznenađeni saznanjem da 35% djece skija prvi put u životu, čekao nas je vrlo zahtjevan zadatak učenja.

Slika 1: Priprema za skijanje
Izvor: Vlastiti

Tako smo počeli učiti skijati igrajući se na snijegu. Djeca su nesvjesno svladala znanje prilagodbe na snijeg, razvila ravnotežu i naučila koristiti skijašku opremu. Na blagoj padini potom smo započeli vježbe sigurnog zaustavljanja (crveno svjetlo na semaforu); penjanje uz rub skijaške staze (pomfrit); i (pizza) zavoj. U trosatnom treningu napravili smo nekoliko kratkih pauza, jer su bila djeca nenaviknuta na tešku skijašku opremu. Ostale skupine usavršavale su svoje skijaške vještine s težim zadacima na obližnjoj strmijoj padini. Postojao je i dogovor učitelja da će djeca koja brzo i uspješno napreduju u skijaškim vještinama prijeći u bolju skupinu. Ovo je svima bila dodatna motivacija. U poslijepodnevnim satima, kako je znanje napredovalo, desetero djece je po prvi put moglo naučiti koristiti žičaru. Djeca su bila vidno sretna i ponosna na sebe zbog ovog

uspjeha. Večernja ciljano usmjerena aktivnost bila je priprema za prezentaciju svake sobe, uz pjesmu, ples ili skeč. Uslijedilo je pospremanje soba, spremanje za spavanje i noćni odmor u 22 sata.

Slika 2: Odmor tijekom skijanja
Izvor: Vlastiti

Trećeg dana, nakon doručka, djeca su ponovno pospremila sobe, obukla se za jutarnje skijanje i puna očekivanja za novi dan otišla u dogovoreni vanjski prostor na zagrijavanje prije skijanja. Tri sata marljivo smo učili nove elemente, učvršćivali već poznate, a u opuštenoj atmosferi djeca su vidno napredovala. Poslije ručka napisali su pismo i razglednicu na kućnu adresu. Naravno prema prethodno naučenim pravopisnim pravilima, pravilnom obliku i stilu pisanja. Većina djece brzo je završila zadatak.

Slika 3: Pisanje pisma
Izvor: Vlastiti

Uslijedio je sat iz astronomije, koja je djeci uglavnom nepoznata. Pravim teleskopom pogledali su cijelo zvijezde, tada viđenu „Mliječnu stazu“ i naučili mnogo zanimljivosti o svemiru. Budući da su na taj dan, uz rijetke iznimke, djeca izuzetno dobro napredovala u znanju u nekoliko područja, zaradila su i bowling. Hotel ima četiri bowling staze i dva sata nove aktivnosti kod djece su probudila ugodne i snažne emocije. Već su njihova lica, govor i geste izražavali krajnju radost, entuzijazam, sreću, ali i ponešto ljutnje i tuge na izgubljenim točkama. Kolektivna kohezija grupa bila je iznimno jaka i pozitivna.

Slika 4: Bowling
Izvor: Vlastiti

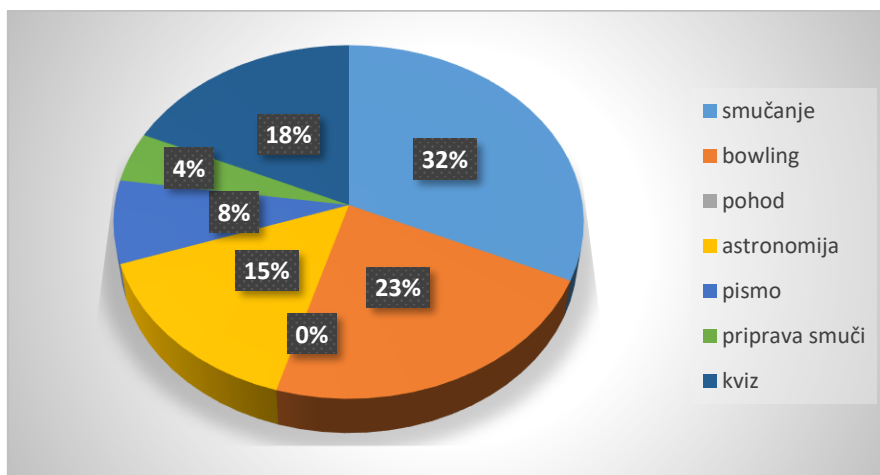
Četvrti dan išao je već poznatim tijekom, do kasno poslijepodne. Zatim smo imali skijaški kviz po grupama. I ovdje je kolektivna povezanost bila izvanredna. Napetost bodovanja je rasla do posljednjeg pitanja kviza. Emocije sreće i veselja preplavile su prostor, a djeca su se jedva smirila za večeru koja je uslijedila. Nakon večere djeca su se lijepo uredila u sobama za druženje u dvorani. Uslijedilo je izvlačenje startnih brojeva za skijaško natjecanje u petak i dugo iščekivani ples. Pripremili smo ozvučenje, obojenu rasvjetu prostorije, skupili glazbene želje i plesno druženje je počelo. Unatoč umoru cijeli dan, djeca su plesala, pjevala, veselila se, družila, zabavljala sat vremena, a onda s iskrama sreće u očima otišla u svoje sobe na noćni odmor. Posljednjeg, petog dana, nakon doručka i pakiranja kofera, svi smo se uputili na skijalište na željno iščekivano natjecanje. Učitelji su pripremili veleslalomsku stazu označenu motkama. Prva vožnja je bila probna za sve, onda je počelo stvarno, mjerenjem vremena vožnje.

Slika 5: Skijanje
Izvor: Vlastiti

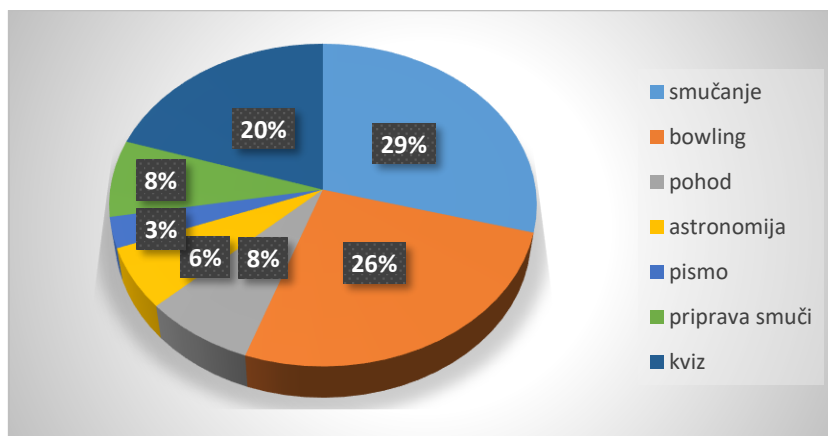
Uslijedilo je proglašenje rezultata i dodjela medalja. Nagradili smo i najljepše uređenu sobu i pobjednika kviza nakon cjelotjednog ocjenjivanja. Osmijesi na njihovim licima govorili su više od riječi. Budući da je autobus već stigao u naš hotel, djeca su bez problema iznijela svu svoju prtljagu i skijašku opremu iz svojih soba. Uslijedio je oproštaj od pohorskih obronaka i ugodna vožnja do naše škole, gdje su ih već čekali njihovi roditelji. Nakon tjedan dana proveli smo još jednu anketu u školi. Pitali smo

djecu o najzanimljivijim sadržajima u školi u prirodi. Djeca su mogla zaokružiti nekoliko različitih aktivnosti.

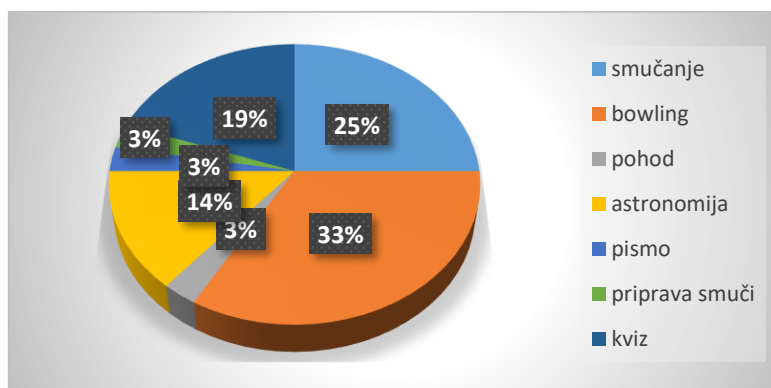
Grafikon 1: Popularne aktivnosti u odjelu 6. A

U odjelu 6. A djeca su bila najviše oduševljena skijanjem (32%), a zatim bowlingom (23%). Nitko nije bio oduševljen pohodom (0%).

Grafikon 2: Popularne aktivnosti u odjelu 6. B

U odjelu 6. B, djeca su pokazala najviše entuzijazma za skijanje (29%), a zatim za bowling (26%). Najmanje zanimanja iskazali su za pisanje pisma (3%).

Grafikon 3: Popularne aktivnosti u odjelu 6. C

U odjelu 6. C djeca su pokazala najviše zanimanja za bowling (33%), a zatim za skijanje (25%). Najmanje su bili oduševljeni planinarenjem, pripremanjem skija i pisanjem pisma (3%).

4. Zaključak

Sve ciljano usmjerene aktivnosti u školi u prirodi, osim skijanja: bowling, kviz znanja, sat astronomije, priprema skija, pisanje pisma i pohod, obogatili su naš petodnevni boravak i druženje u prekrasnoj pohorskoj prirodi. Djeca su ispunjavala ankete, gdje smo željeli saznati koje su aktivnosti izazvale njihov najveći interes. Rezultati su pokazali da je čak 87,5% djece bilo zainteresirano za skijanje, a slijedi bowling sa 78,57%. Na trećem mjestu je kviz sa 57,14%. Slijedile su aktivnosti: astronomija (33,93%), priprema skija (16,07%), pisanje pisma (14,29%) i pohod (10,71%). Time smo dobili povratnu informaciju o aktivnostima koje su im se svidjele, potvrdu našeg dosljednog stručnog rada i smjernice za sljedeću školsku godinu. Potvrda da smo na dobrom putu su zadovoljna i sretna djeca. Oni su naši prvi i najoštriji kritičari. Doživjeli su lijepe trenutke, družili se s vršnjacima na drugačiji način nego u školi. Stekli su mnoga nova znanja, u mnogočemu se osamostalili i razvili prijeko potrebne različite emocije. Naši drugi i također zahtjevni kritičari su roditelji. Oni nas, uz pohvale na povratku, jako razvesele. Treći kritičari smo, međutim, mi sami. Analiza našeg rada govori nam što bi se moglo poboljšati u budućnosti. U svakom slučaju, ovu vrstu dopunskog obrazovanja želimo zadržati. Na ovaj način uljepšat ćemo i obogatiti školovanje svoj djeci u 6. razredu i brinuti o njihovom zdravlju boravkom u prirodi.

5. Literatura

- [1.] Hrovat Kuhar, E. (2017). *Izzivi sodoben vzgoje. Z ljubeznijo, potrpežljivostjo in postavljanjem meja do sožitja v družini*. Dob: Miš.
- [2.] Jurak, G. (1999). Pomen igralne oblike učenja za otroke in mladino v današnjem in prihajajočem času. V *Zbornik 12. strokovnega posveta Zveze društev športnih pedagogov Slovenije*, Rogaška Slatina (str. 87. – 92.). Ljubljana: Zveza društev športnih pedagogov Slovenije.
- [3.] Ličen, N. (2006). *Uvod v izobraževanje odraslih*. Ljubljana: Filozofska fakulteta, Oddelek za pedagogiko in andragogiko.
- [4.] Milivojević, Z. (2008). *Emocije: Razumevanje čustev v psihoterapiji*. Novi Sad: Psihopolis institut.
- [5.] Musek, J. (2005). *Predmet, metode in področja psihologije*. Ljubljana: Filozofska fakulteta, Oddelek za psihologijo.
- [6.] Nolte, L. D. in Hariss, R. (2000). *Otroci so podoba svojih staršev*. Tržič: Učila.
- [7.] Pišot, R. in Videmšek, M. (2004). *Smučanje je igra*. Ljubljana: Zveza učiteljev in trenerjev.
- [8.] *Slovar slovenskega knjižnega jezika*. Provjereno: 1. 5. 2022, iz <https://fran.si/130/sskj-slovar-slovenskega-knjiznega-jezika/3594283/samostojnost?View=1&Query=samostojnost&All=samostojnost&FilteredDictionaryIds=130>
- [9.] Ule, M. (2005). *Psihologija komuniciranja*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- [10.] Žgavc, D. (2000). *Sodobna vzgoja I*. Ljubljana: Vrem.